

AED:
Külvake peenrale
suvelilli
Lk 292–293

KÖÖK:
Värvirõõmus
emadepäeva lõuna
Lk 296

KÄSITÖÖ:
Kingitused
emale
Lk 300–301

Targu Talita

Maalehe nõuandelisa Nr 19 8. mai 2014

SALZBURG L

3770 €
4446 €

Soojussalvestus
ja konvektsiooni-
soojus ühes

SALZBURG M

2490 €
2930 €

SALZBURG M+1

2780 €
3295 €

SALZBURG XL

4450 €
5236 €

Nordpeis
KAMPAANIA-
AHJUD 2014

AHJUDE TEHNILISED ANDMED

	M	M+1	L	XL
Kaal (kg)	610	717	965	1330
Mõõtmed (mm)	K 1485 L 680 S 480	K 1805 L 680 S 480	K 1740 L 800 S 550	K 1650 L 1150 S 600
Kasutegur (%)	84	85,2	90	87,6
Soojasalvestus	100% – 4,9 h 50% – 14,1 h 25% – 21,7 h	100% – 5,7 h 50% – 13 h 25% – 20,5 h	100% – 4,4 h 50% – 16,7 h 25% – 27,0 h	100% – 6,7 h 50% – 10,6 h 25% – 22,6 h
Salvestatud energia (kWh)	39,5	40,2	87,2	87,2
Suitsutoru Ø (mm)	150	150	150	150
Kõetav ruum (m ²)	kuni 50	kuni 60	kuni 80	kuni 80

Ühendus korstnaga pealt, tagant, küljelt.

Suur valik sooduspakkumisi: www.raidkivi.ee

Salong KAMINAKODA
TALLINN: Pärnu mnt 139e/2, tel 677 6977
TARTU: Tähe 127e (XNord OÜ Kaminasalong), tel 5661 5954

KAMINAKODA

kaminakoda@raidkivi.ee • www.raidkivi.ee

Maasikataimed jahukaste küüsis

Mul olid eelmisel aastal mitmel maasikapuhmal moondunud marjad ja hiljem olid nad ka härmatolise kirmega kaetud. Leheäärred olid neil üles pööratud, lehtede alumine pind aga roosakas. Marjasaak oli nigelast nigelam. Mida niisuguse haigusega teha saab, kui üldse saab?

Vastab

VÄINO PALLUM

Kirjeldatud nähud maasika lehtedel ja marjadel viitavad taimede nakatumisele meil suhteliselt harva esinevasse haigusse – maasika-jahukastesse.

Haigust tekitab seen *Sphaerotheca macularis* f. sp. *fragariae* kahjustab maasika kõiki maapealseid osi – lehti, õieraagusid, õisi, vilju ja võsundeid.

Jahukaste kõige kindlam eristamise tunnus paljudest teistest seenhaigustest on nakatunud taimeosadel ilmnev valkjas kirme. Erinevalt paljude teiste taimede jahukastetest ei ilmne valkjas kirme mitte lehtede ülaküljel, vaid alumistel lehepindadel.

Kirme on algul õrn vaevumärgatav ämblikuvõrgutaoline, koosneb patogeeni mütseelist ehk seeneniidistikust ja koniididest (lüliesostest). Haiguse süvenedes kirme tiheneb, muutub jahutaoliseks. Taimlehtede kasv lakkab, nad muutuvad nahkjaks ja lehtede alaküljed muutuvad violetjaks. Vanema-

Maasika-jahukastega nakatunud taimede viljad on kaetud valkja kirmega.

te lehtede servad on algul lainelised, seejärel koolduvad üles. Hiljem tõmbuvad lehed torutaoliselt kokku ja omandavad pronksja varjundi, tugeva nakkuse korral kuivavad.

Õievarred, -nupud ja õied katuvad samuti valkja kirmega ning kuivavad. Nõrgemini kahjustatud õitest arenevad ebanormaalse kujuga (moondunud) marjad. Lääketa marjad oleks nagu jahuga puuderdatud. Varajases kasvufaasis nakatunud marjad jäävad rohekaspruuniks ega valmi. Haigestunud puhmikute kasv seiskub, marju peaaegu polegi. Sügisel nakatuvad veel noored võsundid.

Haigust soodustab soe ja niiske

Maasika nakatumist jahukastesse soodustavad soojad (15–27°) ja mõõdukalt niisked ilmad. Vastupidiselt paljudele teistele seenhaigustele ei peatu jahukaste areng põua korral.

Maasika-jahukastest haaratud taimede lehed on ülespoole keerdunud.

Kõrge õhutemperatuur soosib patogeeni eoste moodustumist. Kestev niiskusevaegus alandab madala turgori tõttu omakorda taimede vastupanuvõimet haigusele.

Vastuvõtlikkust jahukastele suurendab ka temperatuuri järsk ööpäevane muutus, liigne lämmastikväetis ja mitteõigeaegne võsundite kõrvaldamine.

Patogeen talvitub nakatunud taimeosadel seeneniidistikuna, kuid väga harva ka viljakehade peiteoslatena. Seeneniidistikul moodustuvad kevadel koniidid, mis nakatavad maasikat kogu kasvuperioodi jooksul. Haiguse kõrgseis on taimede õitse- ja viljakandeajal.

Mõnikord võib jahukaste kanduda maasikatele roosõielistelt niidutaimedelt, näiteks kortslehelt ja maranatel.

Uued sordid haiguskindlamad

Uuemad maasikasordid on enamasti jahukastekindlad. Vanematest sortidest on seda tõbe esinenud sagedamini 'Festivalnaja', 'Sürprise des Halleel' ja 'Zefyril'. Üldiselt on haigusõrnemad sordid heledate pehmete lehtedega, haiguskindlamad aga tumedate nahkjate lehtedega.

Tõrje algab haigusvabade kontrollitud istikute aeda toomisest, tuulele ja päikesele avatud kasvukoha valikust ning liigselt tiheda istutuse vältimisest. Kasvuajal eemaldage tarbetud võsundid õigel ajal.

Kevadel kõrvaldage kuivanud lehed ja muud taimejäätmek. Noorte lehtede ilmumisel pritsige taimi Topas 100 ECga (6–8 ml/10 l). Korrake samasugust tõrjet enne õitsemist ja pärast lõplikku saagikoristust.

Nõrga nakkuse korral võite abi saada pesusooda-seebilahusega pritsimisest, võttes mõlemaid 40 g/10 l. Aeg-ajalt eemaldage tärkav umbrohi, kuid haiged taimeosad kõrvaldage kohe, kui olete nende teket märganud.

Põuasel ajal kastke maasikaid standust regulaarselt. Pärast viimast saaki niitke lehed maha ja põletage või komposteerige köögiviljamaa tarbeks.

Milline feromoonpüünis osta?

30. aprilli Targu Talitas soovitati kahjurite püüdmiseks kodusid õunapuudel kasutada feromoonpüüniseid. Kahjuks ma ei tunne putukaid ja seetõttu ei tea, millise liigi jaoks pean püünise ostma. Võrgendikoi tunnen muidugi ära, aga teised?

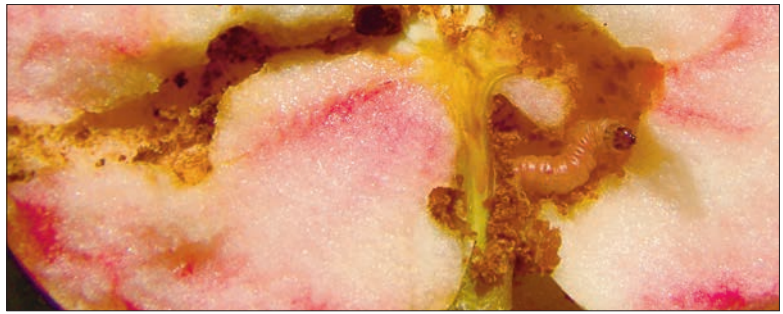
Vastab

KAJA KURG

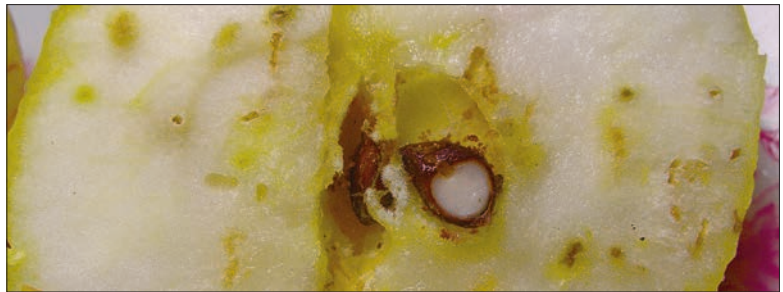
Õuntel olnud kahjustuste järgi on lihtne kindlaks teha, kes aias tegutsevad. Õunamähkur on meil levinuim õunapuukahjur. Tema röövikud ongi need suured prisked valkjaroosad “õunaussid”, kes õuna sisse käike puurivad. Ühes viljas tegutseb tavaliselt üks röövik. Kahjustatud õunad varisevad enneaegselt või nakatuvad kahjuri sisemisava kaudu puuviljamädanikku.

Sage on ka õunakoi. Tema vastes kaevandavad samuti viljades, täites viljaliha risti-rästi peenikeste (u 1 mm) rooste värvi käikudega, mis ulatuvad kuni seemnekambri. Ühes õunas võib tegutseda kümnekond röövikut.

Õunapuu-võrgendikoi olemasolust annavad märku mai lõpul – juuni algul õunapuudele ilmunud valkjashallid tihedad võrgendipesad, milles tegutsevad väikesed vilkad “ussikesed”. Nad põimivad võrgendi abil pessa järjest uusi lehti ja

Üks õunamähkuri röövik ehk õunauss võib rikkuda kolm-neli õuna.

Õunakoi röövikud purevad õuna sisse palju peenikesi käike.

söövad need roodudeni ära. Võrgendikoi vilju otseselt ei kahjusta, kuna röövikud toituvad lehtedest, kuid see kurnab puud. Massilisel esinemisel võivad nad puu lehtedest päris lagedaks süüa, mistõttu saak väheneb tunduvalt.

Ploomipuudel tasub kasutada ploomimähkuri feromoonpüünist. Tema roosakas röövik kaevandab vilja sees, täites seemne ümbruse väljaheidetega. Sinna, kust kahjur

ploomi sisenes, tekib läbipaistev kummitaoline tilgake. Kahjustatud viljad varisevad enneaegselt.

Feromoonpüünis on olemas ka hernemähkurile. Tema röövikud ongi “süüdi” selles, miks herned on ussitanud. Kahjuri väikesed liblikad munevad herne õitsemise lõpul ülemistele lehtedele ja kaunaalgmetele, munast koorudes tungivad vastsed kauna sisse ja asuvad herneterade kallale.

Ussitamiskindel porgand

Kuulsin tuttavalt, et on olemas porgandisort, mis ei ussita. On see tõsi?

Vastab

Targu Talita

Tõesti, müügilt võib leida sorti ‘Flyaway’ F₁, mille juurvilju aretajate sõnul porgandikärbsed vaglad ei himusta. Sellest ka sordi nimi, mis tõlkes tähendab “lenda ära”. Oranžide magusate juurviljadega keskvalmiv Nantes-tüüpi hübriidsort sobib suviseks ja sügiseseks saagiks.

Porgandikärbes on meil levinuim porgandikahjur. Tema vastsed uuristavadki porgandit, sellerit, peterelli, pastinaaki jt sarikõielisi.

Kahjustuse vastu aitab ka nutikalt valitud külviaeg. Kui külvate porgandi kevadel esimesel võimalusel (aprillis), on taimed kärbselendluse ajaks mai lõpus – juuni algul juba suured ega ahvatle endale munema.

Teine võimalus on külvata hilja, enne jaani, kui esimene lendlus on lõppenud. Säilitusporgandit hiljem enam külvata ei saa, sest siis ei jõua see valmida.

Külvi võib katta ka looriga, kuid ainult siis, kui teate, et kahjur mullas ei talvitunud. Vastasel juhul jäävad nukkudest koorunud kärbsed loori alla, kus neil on mugav tärkavate tõusmete lähedale oma munad poetada. Tehke porgandikärbsed elu tülikaks ja ärge kasvatage porgandeid kahel aastal järjest samal kohal!

Külva suvi lilleliseks

KAJA KURG

Valides suvelillede seast otse kasvukohta külvatavad liigid, jääb ära töö- ja ajamahukas taimede ettekasvatamine. Mai algul on paras aeg külvata.

Kohale külvatavad lilled sobivad eelkõige püsilillepeenarde tühjadesse kohtadesse, loodusaeda, köögiviljade vahele või ette ning müüride, võrestike ja seinte äärde.

Kasvukohale külvatakse kiire kasvuga, samuti ümberistutamist mitte taluvaid liike. Öitsemist alustavad varakult ning öitsevad kaua näiteks suureõieline lina, teelehtjas ussikeel, kaunis klarkia, rukkilill. Kiire kasvu, kuid lühema öitseaajaga (1–1,5 kuud) on kaunis kipslill, kukemagun, koeratubakas. Piikerimist ja istutamist ei talu läänemagun, kuldilill jt.

HUVITAV TEADA

Suvelille elutsükkel

Suvelilled on üheaastased rohttaimed, kes külviaastal kasvavad seemnest suureks, öitsevad, viljuvad, moodustavad seemneid ja seejärel surevad. Üheaastasena kasvatatakse ka liike, kes oma looduslikus kasvukohas soojades piirkondades on püsikud või poolpöösad, kuid Eestis hävivad talvel külma tõttu (alonsolill, tiitonia, kuldilill jt).

Üheaastaste hulka loetakse ka kaheaastaseid liike, kes külviaastal moodustavad lehekodariku, seejärel talvituvad, kevadel alustavad uuesti kasvu, öitsevad ja surevad. Seega öitsevad üheaastased lilled vaid ühe korra oma eluea jooksul.

Sageli külvavad üheaastased taimed end ka ise, nii et järgmisel aastal hakkab sama liik taas samas kohas kasvama: näiteks magunad, saialill, kuldilill, liblikilill, nikandra, ämblikilill. Viimased kaks võivad jääda aeda umbrohuna püsima pikaks ajaks.

Rukkilill külvake juba sügisel, et ta hakkaks suve algul varem öitsema.

Lühikese ettekasvatusperioodiga liike nagu suvilevkoi, rõngaslill, nemeesia, trompetilill, tähtpea jt võib samuti otse peenrale külvata, kuid siis hakkavad nad öitsema alles juuli teisel poolel. Väga jahedal vihmasel suvel ei pruugi õisi üldse eriti näha.

Päikeselisse kasvukohta

Suvelilled hakkavad öitsema tavaliselt 8–10, kiiremakasvulised liigid (kuldilill, suureõieline lina, sarihibeeris) isegi juba 4–6 nädalat pärast külvi. Aprillis-mais otse peenrassa külvatud taimed avavad õied hiljemalt juuni lõpus või juulis, paljud rõõmustavad silma hilis-sügiseni.

Enamasti eelistavad suvelilled päikeselist kasvukohta. Sobib ka poolvarjuline, kuhu päike paistab vähemalt pool päeva, hea kui pära- rästlõunasel ajal.

Mõned liigid on eriti päikeselembed ning jäävad poolvarjus õitega kitsiks (harilik kosmos, harilik pruudisõlg jt). Üksikud kasvavad aga meeleldi poolvarjus (nt kollinsia, vaarikilill). Päris varju taluvad suvelilled halvasti, venivad seal välja, suurt ei öitse, õied on kahvatud.

Lillepeenar peaks asuma paigas, kuhu vihmavesi ojana peale ei voola, sest liigniiskus muudab mulla õhuvaeseks, savika maa raskeks ja kõvaks.

Peenrassa külvatakse suvelilled enamasti aprilli lõpul või mai algul.

Arvestada tuleks, et taimed tärkak- sid siis, kui öökülmaoht on möö- das. Külviaeg oleneb otsekülvi lii- kidel eelkõige liigi iseärasusest, pä- ritolust ja bioloogiast, samuti mul- lastikust ja konkreetsest kevadest.

Kergemale ja kuivemale mulla- le külvatakse varem kui raskemale ja niiskemale. Jahedamal kevadel saab alustada hiljem. Soojematest piirkondadest pärit liike pole mõtet jahedasse mulda külvata ning tuleb oodata maa soojenemist. Näiteks kolmevärvilist lehtertappu, pruudisõlge ja päevalilli on õige külvata alles mai teisel poolel.

Suvelillede seemned hakkavad idanema 10–15° juures, optimaalne idanemistemperatuur on enamikul liikidel 15–18°. Mõnda soovitatase külvata aga juba sügisel, siis hakkavad nad kevadel varem öitsema: näiteks rukkililli, saialilli, läänemagunaid, adoniseid, ibeeriseid, kilburohtu, mustkõõmneid, varesjalgu, neiusilmi, öölevkoid.

Hajusalt või ridadesse?

Parem on külvata ridadesse. Ridu võib peenrale tõmmata mitmes suunas, siis on tulemus ühtlane ja ridade vahed ei jää märgatavad. Ridade vahekauguseks jäetakse keskmiselt 20–40 cm, kõrgemakasvulistel liikidel 40–60 cm.

Hajuskülv pole soovitatav, sest seeme võib langeda ebaühtlaselt ning hiljem tuleb palju taimi välja kitkuda. Ka võivad lilled siis kerges-

Aed-rõngasliil õitseb päikeselises kohas rikkalikult juulist sügiseni.

ti segi minna mõne tärkava umbrohuga, eriti kui kasvatate mõnda liiki esmakordselt ja noori taimi on raske eristada. Näiteks noored koe-ratubakad sarnanevad paljuski võililledega.

Hajusa külvi puhul on ka peenart keerulisem hooldada võrreldes ridadega, kus taimede suund on teada.

Kui külvate ühele peenrale eri liike, peaksid külviread kulgema ise suundades, taimerühmad paistavad siis nägusamad. Mõistlik on teha kavand, kuhu märkida külviread (liigsed taimed hiljem harvendada), siis tekib vähem eksimisvõimalusi: näiteks mõni kõrgeks kasvav taimerühm hakkab madalamaid varjama.

Harvendada tasuks kahel korral: kõigepealt siis, kui taimed on

idulehe faasis, jättes 5–10cm vahed; ning seejärel 2–3 nädalat hiljem juba õigele kaugusele.

Külville loor peale

Mida kergem muld, seda varem tuleb külvata, et kasutada ära muldas olev niiskusvaru. Hea on külvata tuulevaikse ilmaga ennelõunasel ajal, sest kerged seemned ei lenda siis laiali ja mulla pealmine pind on veel piisavalt niiske.

Kui muld on liiga kuiv, kastke külvivaod enne korralikult märjaks. Siis ei teki mullale koorikut, mis takistab tärkamist. Väga peened seemned kaetakse sõelutud mullaga vaid kergelt või jäetakse hoopis katmata.

Idanemise ajaks katke külvid kattelooriga, eriti kui kevad on vih-

mavaene. Katteloor takistab liigset aurumist, muld püsib kobe, ei teki koorikut ning ühtlasi kaitseb loor tärkavaid taimi külma eest. Ka tugev vihm ei saa siis mulda tihedaks peksta.

Noori tärkavaid taimi on mõistlik öökülma korral veel täiendavalt katta, kui tegu pole just külmakindlate liikidega nagu näiteks rukkilill, saialill ja lillhernes.

Eemaldage loor, kui taimed on tärganud ja öökülmaoht möödus. Seda tuleks teha pärastlõunasel ajal või pilves ilmaga, et vähendada pealepaistvast päikesest tekkitavat stressi, mis võib avalduda taimemehtede ajutise närbumisena.

Allikas:

“Maalehe suvelilleraamat”

UUS KÄSIRAAMAT

Teejuht lillesõbrale

Kirjastuses Hea Lugu tänavu ilmunud “Maalehe suvelilleraamat” annab nõu, kuidas kasvatada suvelilli. Teose autor Merike Aomets on Rápina Aianduskooli õpetaja. Läbi aastate on teda enim köitnud need suvelilled, mida ei pea ette kasvatama ja mille seemned võib otse peenrassa külvata.

Käsiraamat annab lühikese ülevaate suvelilledel kasvatamise põhitõdedest (kasvukoht, maatevalmistamine, külviaeg, külvamine, väetamine, haigused ja kah-

jurid) ning kirjeldab ühekaupa 72 liiki. Kõiki neid on autor ka ise kasvanud.

Suvelilledel valik on väga suur ning seetõttu kulub teatmeteos ära igale lillesõbrale. Kätte hästi istuva formaadi tõttu on seda mugav kasutada ka lillede määramiseks näiteks pargis jalutades või reisil olles.

Kirutud ja ülistatud võilill

Murude hirm võilill on samas nii kasulike omadustega taim, et temast on aretatud lausa sorte lehtköögiviljana tarvitamiseks.

Külalised lõunapoolsetelt maa-delt ei jõua kevadel ära imestada, kui palju ilusaid kollaseid lilli meil kõikjal õitseb. Kellele kuidas. Aga ilus päikeseline lill on võilill ka.

Ma pole ühegi taime kohta kuulnud nii palju kirumist ja samal ajal ülistamist kui võilille puhul. Seda taime nimetatakse murupäikeseks ja ühtlasi murude hirmuks – ta on tüütu muruumbrohi, millest lahti saamiseks tuleb pidevalt vaeva näha.

Juba keskajal tunti võilille kui maksa puhastavat taime. Kui meie korjame võilille toiduks ning ravimtaimena kasutamiseks murust ja põllult, siis Lääne-Euroopas on temast saanud juba peenrataim. On aretatud terve hulk sorte, mis pole nii kibedad kui looduslikud liigid ja on seetõttu söojale suupärasemad.

Üle saja pisilliigi

Paljud ilmselt ei tea, et võililleliike on Eestis tublisti üle saja. Kõik nad tunduvad väga sarnased. Kuid kuna nende kasutamises ja tähtsu-

ses inimese jaoks pole olulist vahet, siis ei ole tavaliselt vajadust liike ära tunda. Nii paigutataksegi suur osa võililleliikidest sageli ühe nn kollektiivliigi alla, milleks on harilik võilill (*Taraxacum officinale*).

Igaüks teab, milline on võilill. Tema sulgjalt lõhestunud lehed asetsevad juurmise kodarikuna, pikk õisikuvarb on seest õõnes ja jääme juur tungib sügavale mulda.

Kõige iseloomulikumad on loomulikult aga suured kollased korvõisikud. Võikarva kollaste õite järgi on ta saanud ka oma nime.

Ühel võilillel võib suve jooksul valmida lausa seitse tuhat seemet. Kuna võililled on putuktolmlejad ja neid kasvab kõikjal väga palju, siis on nad ka head meetaimed.

Kevadel näitab võilill esimeste hulgas rohelist lehti, mis on inimesele heaks vitamiiniallikaks. Neis on nii vitamiini C kui ka B, võilillelehesalat on hea verepuhastusvahend.

Kui juba jutt inimese tervisele läks, siis kõige rohkem on ravimina kasutatud võilille juuri. Need aitavad mitmete siseelundite haiguste korral, kuid on head ka lihtsalt kõhukinnisuse kõrvaldamiseks ja söögiisu tõstmiseks.

Ravimitööstuses on võilillejuuri kasutatud ravimipillide valmistamisel.

Võilillejuured on mõrud. Praetult on neid tarvitatud kohvi asemel või kohviga segatult.

Kasulikud on ka noored õisikuvarred, mis hoiavad eemal vereringeelundite haigused, neid on hea tarbida pärast insulti ja infarkti.

Võililleõitest saab ise teha hea maitsest siirupit ehk nn võilillemett, mis sobib näiteks neeruhaigetele paremini kui tavaline mesi.

Kindlasti tuleb rääkida ka piim-mahlast. See teeb pärjapunujate käed kiiresti pruunilaiguliseks. Aga kui võilille piim-mahla satub suhu palju, võib tekkida iiveldus, kõhulahtisus, oksendamine ja isegi südame rütmihäired.

Kevadised noored salatina tarvitavad lehed niimoodi muidugi ei mõju.

10 noort õisikuart päevas

Noori lehti ja õisikuvarsi tarvitage värselt ja korjake kevadel. Lehtedest võib teha salatit, mis on eriti kasulik kroonilise maksapõletiku korral.

Võilill soodustab maomahla teket, puhastab magu ja lahustab sapikive. Ta on hea podagra ja reuma puhul.

Võilill aitab ka suhkruhaiged. Diabeetik peaks päevas aeglaselt läbi mäluma vähemalt 10 noort

REPRO

Isuäratav võililleroog.

õievart. Värske kraami sömist alustage mõnest lehest või õisikuarrest, suurendades iga päev kogust, kuni jõuate kümneni. Sellest piisab, et veri saaks vajaliku konsistentsi. Veresuhkrut aitab langetada ka võililletee.

Võilillest on abi ka nahahädade korral. Ta kaotab sügelemise allergikutel, parandab sammaspoolikuid ja lööbeid.

Lehti ja õisi kogutakse öitsemise ajal. Lehed pange pärast närvutamist kuivama hästi tuulutatavas ruumi või kuivatisse.

Juuri korjake samuti öitsemise ajal või hilissügisel. Puhastage need mullast, lõigake ära maapealne osa ja külguured, peske külma veega, lõigake tükkideks ja pange mõneks päevaks närbuma. Kuivatage hästi tuulutatavas ruumis või kuivatis (40–50° juures).

Kolm tuntumat sorti

Võilill on väärtuslik lehtköögivili. Sordiaretus on suunatud sellele, et taimes oleks vähem mõruaineid.

Meie aiapidajate peenardele pole võilill n-õ ametlikult küll veel jõudnud, teisalt pole leida ka eestikeelset teavet sortide ja nende kasutuse kohta.

Enam levinud on kolm sorti. Kõiki neid paljundatakse kas seemnetega või vegetatiivselt. Külvatakse varakevadel või augustis vastu sügist.

■ **'Vert de Montmagny'**. Suured piklikud lehed on sügavalt lõhis-
tunud ja hambulise servaga. Neid võib tarvitada nii blanšeeritult kui ilma. Väga saagikas.

■ **'Amélioré à Coeur Plein'**. Väga eriline sort, mis ületab looduslikku võilille mitte niivõrd lehe suuruselt kui just lopsakuselt, moodustades tavapärase kodariku asemel lausa toeka puhmiku. Seetõttu annab rikkalikku saaki ka napil kasvupinnal. Hea omadus on see, et lehed blanšeeruvad kergesti, peaaegu iseenesest.

Mõni võilillesort on eriti lopsakate lehtedega ja moodustab kasvades suure kodariku nagu aedsalat.

Aretatud on ka ilusate punaste leheroodudega võilillesorte.

Paljudes maades saab kultuurvõilille lehti osta kimbuna turult.

■ **'Broad Leaved'**. Nimele vastavalt kasvatab suured ja laiad tumerohelised lehed, mis on lõhis-
tunud sügavamalt kui looduslikul liigil. Lehed on mahlakad ja õrna koega. Sort on poolpüstise kasvu-

kujuga, moodustades viljakal maal kuni 60cm läbimõõduga puhmiku. Lehti on kerge blanšeerida. Isekülvi annab vähem kui Prantsuse sordid.

Emadepäeva värviline lõunalaud

ANTS UUSTALU

Emadepäev on aasta kõige kaunimal ajal, mil tärkava looduse värskus ja võlu ei jäta kedagi ükskõikseks.

Kõik roheline, värske ja tervislik on oodatud nii igapäeva- kui peolauale. Emadepäeval saab pere ühise laua taga kokku ja toite võiks olla igale maitsele. Linnulihatoitude retseptide autor on Ants Uustalu Ööbiku gastronoomiatlust.

Grillitud broilerikintsuliha lillkapsapüree ja köögiviljadega

Lillkapsapüree

- 1 keskmine lillkapsas
- 50 g võid
- 300 ml piima
- soola

Grillitud köögiviljad

- 1 lilla porgand
- 1 väike peet
- 1 punane paprika
- õli
- soola, pipart

Grillitud broilerikintsuliha marinaad

- 2 sidruni mahl ja koored
- 2 sl mett
- 2 küüslauguküünt
- tüümiani
- õli
- 1 pakk Rannamõisa broilerikintsuliha

Lillkapsapüree tarvis keetke kapsad. Kuna kevadised kapsad võivad olla kiibedad, tuleks need enne veega pehmeks keeta ja seejärel vähese piimaga veel korra keeta. Lõpuks lisage või ja püreestage ning maitsestage soola ja pipraga.

Koorige porgand ja peet, lõigake parajad tükid. Lõigake paprika neljaks ja puhastage seemnetest. Piserdage õliga ja maitsestage ning grillige köögiviljad krõmpsuks. Soovitatav on paprikal pärast grillimist koor eemalda.

Marinaadiks segage komponendid omavahel ja hoidke liha enne grillimist vähemalt kolm tundi marinaadis. Seejärel puhastage liha marinaadist ja grillige mõlemalt poolt paar minutit. Laske lihal soojas seista viis minutit, nii jääb see mahlane.

Pardimaksapasteet grillitud rabarberitega

- 500 g Rannamõisa jahutatud pardimaksa
- 70 g võid
- 1 sibul
- aed-liivateed
- 250 ml vahukoort

Pardimaksapasteet grillitud rabarberitega.

- 1 sl mett
- 4 cl konjakit või kalvadost
- soola, pipart

Grillitud rabarberid

- 1 sl mett, soovi korral veidi rohkem
- 1 keskmine rabarber
- veidi õli

Praadige maks kergelt pannil koos sibulaga, lisage vahukoort, aed-liivatee ja mesi ning hautage maks kaane all pehmeks. Tõstke aed-liivatee välja, valage segu köögikombaini ja püreestage. Vajadusel ajage segu läbi sõela ja vahustage koos võiga kohevaks. Vahustamise ajal lisage ka alkohol.

Seejärel koorige ja lõigake rabarberid kangideks. Segage mesi ja õli kokku ning pange sinna rabarberid. Grillige rabarberid 250 kraadi juures mõlemalt poolt kiiresti nii, et need üle ei küpseks.

Puuviljaaed

Põhi

- 4 muna
- ½ dl suhkrut
- 1 dl nisujahu
- 1 dl kartulijahu
- 1 tl küpsetuspulbrit
- täiteks 2 suurt (480 g) purki virsikukompotti

Jogurtitarretis

- 5 lehte želatiini
- 4 dl maitsestatamata jogurtit
- 1 dl suhkrut
- 1 dl vahukoort
- vanillsuhkrut

Kate

- kompotimandariine, -virsikuid, mangot, maasikaid, mustikaid või muid marju
- 2 dl vett
- 1 dl küpsetusšokolaadi
- vanilliküpsise rulle ärte kaunistamiseks

Määrige lahtikäiva koogivormi küljed võiga. Segage jahud ja küpsetuspulber,

klõppige munad suhkruga vahtu. Sõeluge jahud munasegu hulka, segage ettevaatlikult ja pange 175kraadisesse ahju 30 minutiks küpsema.

Kuni koogipõhi jahtub, sulatage želatiinilehed külmas vees ning vahustage koor. Maitsestage jogurt suhkruga ja vanillsuhkruga. Pigistage želatiinilehed kuivaks ja sulatage kuumas kompotivedelikus. Segage kokku koos vahukoore ja jogurtiga.

Pange küpsetuspaber koogivormi põhja. Lõigake koogipõhi kolmeks ratakaks. Niisutage iga ratakast kompotivedelikuga ja pange esimene kiht koogivormi. Püreestage kahvliga mõned kompotivirsikud ja jagage jogurtikreem pooleks.

Katke esimene kiht virsikupüree ja jogurtikreemiga, asetage sellele ka teine ja kolmas ketas koos täidisega. Nüüd jätke kook mitmeks tunniks külmkappi maitsestuma ja tarretuma. Seejärel võtke kook vormist välja, laduge pinnale puuviljad ning katke tarretisega. Külgedele kinnitage sulatatud šokolaadiga küpsiserullid.

Halvaakook

- 3 klaasi kaerahelbed
- 2 sl võid
- 2 sl suhkrut
- 100 g võid
- 1 pakk halvaad

Röstige kaerahelbed või ja suhkruga. Selleks sulatage või pannil, lisage kaerahelbed ja kuumutage pidevalt segades. Veidi aja pärast lisage suhkur ja kuumutage veel pidevalt segades, kuni suhkur hakkab karamellistuma. Seejärel sulatage või, lisage tükeldatud halvaa ja röstitud kaerahelbed ning segage läbi.

Tõstke segu külma veega niisutatud väikestesse koogivormidesse (eriti head on näiteks silikoonvormid), suruge tihedaks ja laske külmas seista üle öö.

Allikas: Kodinpellervo

MAAKODU

Telli uuenenud ajakiri Maakodu ja võida reis **CORNWALLI!**

Kui Briti saared on aiasõbra töötatud maa, siis looduslikult põnev ja erilmeline Cornwall Inglismaa edelanurgas on aiahullude Meka. Just siia on aastasade jooksul rajatud kõige põnevamaid aedu ja parke. Cornwalli lõunarannikut kutsutakse Inglise Rivieraks. See on üks Briti saarte päikeselisemaid piirkondi, kus saab kasvatada taimi, mis ei suudaks ellu jääda kusagil mujal Briti saartel.

Reisiprogrammis:

- Suurbritannia troopika ehk **Scilly saared** ja **Tresco Abbey aed**
- imeliste hortensiatega **Trebah**
- Inglise maa-aia musternäide **Hidden Valley Garden**
- suursuguste parteritega **Lanhydrock House**
- ambitsioonikas keskkonnaprojekt **Eden**
- tõusudest ja mõõnadest piiratud **St Michael's Mount**
- Stonehenge ja Baskerville'ide koera kodupaik **Dartmoori nõmmed**
- **Kilver Court Garden**
- Briti kuningliku aianduseltsi hoole all olev aed **Rosemoor**

Maakodu lugejareis toimub 14.–20. augustil 2014 koostöös reisifirmaga Astellaria. Infot reisiprogrammi kohta saab **Maakodu Facebooki aadressilt** ja reisibüroost Astellaria, tel 653 9305. Kui reiseile tahtjaid on rohkem, väljub teinegi rühm, kelle reis toimub 21.–27. august 2014. **Üks Maakodu tellija saab reiseile fortuuna õnneliku käe abil.** Võitja kuulutame välja Maakodu juulinumbris.

Eriprogrammina Maakodu jaoks kokku pandud reisi looisimises osalevad kõik, kellel on 10. juuniks 2014 sõlmitud kas e-arve püsिमakse leping või vormistatud Maakodu aastatellimus.

Neil, kes oma loosiõnne sedavõrd ei usalda, palume end reiseile registreerida **Maakodu toimetuses** (tel 661 3370, kadri.tramm@maakodu.ee) või **reisibüroos Astellaria** (tel 653 9305, 502 7955, info@astellaria.ee).

Tellides soodsam!

Maakodu aastatellimus maksab **29,16 €** ja e-arve püsिमakse leping **2,70 €** kuus. Hinnavõit aastatellijale **10,44 €** võrreldes kaanehinnaga poelettidel!

Ajakirja Maakodu tellimine: tel 680 4444, klienditugi@lehed.ee või www.tellimine.ee

Sidruniselt särtsakas hommikusöök

PILLE HERMANN

Pidupäevadel tahaks vahel laiselda, ja emadepäev ei pea olema see pühapäev, mil tema, vaeseke, kõigile üüratutes virnades pannkooke küpsetab.

Juhul kui emal endal on suur pannkoogihimu, pole küpsetamine muidugi keelatud, kuid siis võiks ta neid natuke rohkem teha, et ikka kõigile jaguks.

Aga kui pannkookidele ei saa sel pühapäeva hommikul lootma jääda, siis korralik kausitais helbeid piima või jogurtiga aitavad ikka hädast välja. Sel korral võiks välismaised maisihelbed asendada meie oma kamapallidega – tõsi, enamik lapsi ei oska neist lugu pidada. Kui aga enne serveerimist lisada neile väike nüanss, siis on need magus-hapud pallikesed kiiresti laualt kadunud. Suhkru ning või kogusega saab alati mängida, just nii nagu südametunnistus lubab, olgu siis piisake rohkem või hoopiski tagasihoidlikumalt.

- 1 pakk kamapalle
- 1 sidruni koor
- 2–3 sl sidrunimahla
- 2–3 sl suhkrut
- 70 g võid
- soovi korral kaneeli

PILLE HERMANN

Segage pallikestele juurde kaneel, seejärel riivige sidrunikoor ning pressige paari lusika jagu mahla. Sulatage või ning lisage suhkur, kuumutage, kuni segu vaikselt mulisema hakkab, seejärel lisage riivitud sidrunikoor ning mahl.

Valage segu kamapallidele ning segage hoolikalt. Kui pallid on jahtunud, võib need üle puistata ka tuhksuhkruga.

Kamapallid võib valmis teha juba eelmisel päeval, et hommikul ei peaks sellega enam mässama hakkama, vaid võib kohe lauda istuda. Samuti on see hea kingitus – valage jahtunud pallid tsellofaani peale ja siduge paelaga kinni ning kõige tipuks veel ka suur lehv.

PILLE HERMANN

Kirgastes toonides, unustusehõlma vajuvas rüütehnikas padi (autor Jaan-Indrek Reedi, juhendaja Reet Rosin, Kiigemetsa kool).

Ühel õigel naisel on alati kapis üks must kleit, vähemasti nii väidavad moeloojad. Kleit on kaunistatud erksates värvides heegeldatud krae ning äärepitsiga (autor Anni Miller, juhendaja Kaili Saarna, Käina gümnaasium).

Käekotte pole kunagi liiast (autor Madli Vatsfeld, juhendaja Maarja Jõevee, Virtsu kool).

Noorte tegijate näitus

Tibusid loetakse sügisel, kuid õpilaste puhul tehakse erand ning visatakse tibudele pilk peale ka kevadel.

Eesti Käsitööõpetajate Seltsi AITA eestvedamisel on Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu Rahvakunstigaleriisse (Pikk 22, Tallinn) üles seatud noorte käsitöömeistrite looming.

Emale pole parimat kingitust, kui tema lapsel läheb hästi, saab oma tegemistega hakkama ning oskab midagi oma kätega teha. Eks ole see näituski omamoodi kingitus emale.

“Tore, et on noori tegijaid,” olid esimesed näitust külastanud külalisteraamatusse täheldanud. Näitus jääb avatuks 12. maini, täpsem info folkart.ee.

PILLE HERMANN

Ruumilised pildid (autor Liis Lätte, juhendaja Tiina Põllu, Tartu Hiie kool).

Kingitus emale

PILLE HERMANN

Sobiliku kingituse leidmine on paras pähekel. Ikka tahaks kinkida midagi erakordset ja meelde jäävat, mis saajale rõõmu valmistaks.

Emadele kiputakse potte-panne kinkima. Või siis uus pesumasin, et tal lihtsam oleks, või hoopiski kokaraamat, et las vaaritab ja meie saame süüa ning võib-olla ka toiduvalmistajat kiita, kui meelde tuleb.

Eks neid potte-panne ja kokaraamatuid juba ole ka. Vahel tasub praktiline meel maha jätta ning lähtuda hoopiski sellest, et tänavune kingitus võiks hoopiski olla memme hobidega seotud või teha talle ise mõni uus kaelaeh. Oluline ei ole rahasumma, mis kingile kulub, vaid see, et kink hiljem riulil ei lebaks, vaid ohtralt kasutatust leiaks ja kinkijat aeg-ajalt ka meelde tuletaks.

PILLE HERMANN

Head mõtted tulevad viimasel hetkel. Käterätile pitsi heegeldamine võtab nii mõnegi õhtu. Seetõttu ongi kaval natuke plaani pidada, et leida lihtsam, kuid mitte vähem tore lahendus tarviliku kingituse meisterdamiseks. Lillemuustrilise broderiipitsi saab rätiserva kaunistama paari tunniga, natuke õmblemist, ja saadud tulemus ei jää heegeldatud servale alla.

Igale vardale oma pesa. Et eri paaride vardad omavahel segamine ei läheks ning kudum seeläbi ei kannataks, võib varrastele õmmelda oma väikese pesa. Hästi sobib õmblemiseks sametpael. Mõõtkte vardad, lõigake paelast kahekordne pikkus ja õmmelge servad kinni. Pistke vardad sisse, ja kui juurde veel ka kera lõnga osta, siis ei saa ju kingituse üle väga suurt pettumust tunda.

Puhtaks pestud purk ei peagi ootama järgmist hoidistamise hooaega. Mõni neist leiab seniks rakendust õmblustöödel. Tarvis läheb pappi, kangast, vatiini ning loomulikult purki. Lõigake vatiinist nii mitu kihiti, et pärast kangaga katmist jääks nõelapadi piisavalt kohev. Kleepige vatiin ümmargusele papitükile, katke ülemine osa kangaga ning seejärel kleepige nõelapadi purgi-kaanele.

Nõelapadi nõöpnõelte tarvis on purgi peal ning pisemad esemed – niidirullid, pitsiribad, väikesed käär-rid jms – saab peita purgi sisse, et need alati ühes kindlas kohas oleks.

Kandke ehet käevõru või keena. Pael, millele volüümikad pärlid lükitud, on jäetud just nii pikk, et ehte saab kaela siduda või hoopiski ümber käe sättida.

Uued rõõmsavärvilised kulinad kaunil kevadpäeval teevad head meelt. Ja nende saamiseks ei peagi alati poodi uusi ostma minema, vaid need saab ka ise teha. Vaadake üle juba olemasolevad ehted, ning need pärlid, mis on mõnda aega kapis seisnud, võib ohverdada uute stiilsete ehete tegemiseks. Lisaks veel paela ja pitsi.

Murdke pärlikee pooleks nii, et üks serv jääb lühem, kinnitage mõlemasse külge pits ja hakake sellele muid toredusi sättima. Kunstlilled on tänuväärne materjal kevadiste ehete meisterdamisel, lõigake vars ära ning kleepige õis väikesele pitsiribale, mille abil saab lille kee külge kinnitada.

Jahedatel kevad-hommikutel on mõnus käe ümber tõmmata venivast pits-kangast õmmeldud kätised. Lõigake nii lai tükk, mis mahub kenasti käe ümber ega oleks liiga suur. Õmmelge pahemalt poolt üks külg kokku ning ärge unustage jätta pöidlaava.

Millest tekivad krambid?

Krambid jalgades ja mujal kehas tekivad ootamatult ning põhjustavad ebamugavust ja valu. Millest need tekivad?

Vastab

NAOMI LOOGNA

Kramp ehk spasm on tahtest sõltumatu ühe või mitme lihase jõuline kokkutõmme. See tekib ootamatult, on ebamugav ning enamasti valulik. Valu tekitab närvide pitsumine ja verevarustuse häirumine lihase kramplikul kokkutõmbel. Kui verevarustus halveneb, tekivad kudedes piimhape, histamiin, serotoniin ja teised keemilised ained, mis ärritavad valutundlikke närvilõpmeid.

Kramp vallandub kas mõne tavalise liigutuse või lihase tugeva pingutamise tagajärjel. Tavaliselt kestab kramp mõne sekundi või minuti. Samas võib lihasekramp mõnikord püsida isegi tunde või terve päeva.

Õoneselundites tekkinud krampe nimetatakse spasmideks. Spasme põhjustavad mitmed haigused, kuid ka närvisüsteemi ja sisenõris-

tuse häired ja siseelundites endis tekkinud kahjustused (põletik, kasvaja, sooleparasiidid). Spasme võivad esile kutsuda stress ja ebameeldivad elamused. Peaaju või südamelihast verrega varustavate arterite spasm võib osutada eluohtlikuks.

Spasm ja kramp tähendavad ühesugust organismi seisundit, kuid seedeelundite seintes paiknevate silelihaste järske ja tugevaid kokkutõmbeid nimetatakse enamasti spasmideks. Skeleti võõtlahaste pinge kiireid jõulisi muutusi aga kutsutakse krampideks.

Kõhupiirkonna õoneselundite või juhade spasmid võivad esile kutsuda voolmeid ehk koolikuid – järsku algavaid tugevaid, mõnikord erakordselt tugevaid valuhooge. Neid põhjustavad põletik, sapi kivide liikumine, kuid ka seedenõrede mõju elundi kudedele.

Lihasekramp võib olla harv healoomuline lihasevalu või hoopis püsiv kurnav vaevus, nagu seda esineb raske haiguse amüotroofse lateraalskleroosi korral.

Krambihood haaravad kogu keha või selle küllaltki ulatuslik-

ke piirkondi ja tahtmatud kokkutõmbed kestavad suhteliselt kaua. Krambihood esinevad langetõve ehk epilepsia, Tourette'i sündroomi, krampitõve ehk spasmofiilia, teetanuse ehk kangestuskramptõve ja mõne psüühikahäire korral.

Krambid säärelihastes

Kõige sagedamini esineb lihaskrampe säärelihastes. Need võivad tekkida igas vanuses.

Nooremas eas on need sageli ülemäärase lihaskoormuse tagajärg, kuid neid esineb ka trenitunud sportlastel.

Õiseid, ilma nähtava põhjuse ta tekkivaid säärelihasekrampe, mis und häirivad, esineb sagedamini üle 60aastastel inimestel. Selle põhjuseks on ealised muutused.

Tänapäeva inimeste istuv eluviis arvuti ja teleri ees soodustab hüppeliigete ja kannakõõluste eaga kaasnevat lühenemist, mis takistab käimist ja loob eeldused krampe tekkeks.

Lihaskrambid kaasnevad ka mitme haigusega, näiteks närvide ning närvijuurte kahjustuste puhul. Neid võib esineda ka neerupealise puudulikkuse, maksatsirroosi, kilpnäärme alatalitluse ja mõne teise haiguse korral.

Raseduse viimasel kolmandikul esineb lihasekrampe koguni ühel kolmandikul rasedaist.

Kuidas krampe ravida

Üksikud lihasekrambid on üldjuhul iselahenev probleem, kuid vajab arsti tähelepanu juhul, kui vaevused püsivad või süvenevad. Spasmidest vabanemiseks ravib arst neid põhjustavat haigust. Kramplikult kokku tõmbunud lihaseid on võimalik lõõgastada spasmolüütiliste ravimitega.

Lihasekrampe korral on kasu massaažist ja võimlemisest. Krampe vältimiseks sobivad harjutused, mille eesmärk on lõõgastada vastandtoimega lihaseid.

Väidetakse, et tõus kükist on säärelihastele piisav füsioloogiline venitus, mis aitab vältida krampe teket.

Koolikute puhul on abi kuuma-dest vannidest.

Kõige sagedamini esineb krampe säärelihastes.

Kõige lihtsam harjutus jalakrampide vastu on varvaste liigutamine.

Venitusharjutusi krampide vastu

Kui jalga tekib kramp, tuleb sirutada põlavõlvi, kust enamik jalakrampe alguse saab.

Järgmine kord, kui krampid teie jala oma võimusesse haaravad, proovige mõnd järgmistest venitusharjutustest, või mis veelgi parem – venitage jalgu iga päev, et tugevdada põlavõlvi ja ennetada krampe.

Harjutusi võib teha nii krampi ajal kui ka selle ärahoidmiseks. Võimelge paljajalu ja ühtlaselt hingates. Iga asendit hoidke 20–30 sekundit.

■ Harjutused

1. Lükake põlv ja põid järsku sirgeks, ning kramp võibki mööuda.

2. Heitke pikali, tõstke sirged jalad üles, suruge kannad lae poole ja venitage jalgu, tõmmates varbad enda poole.

3. Kõige lihtsam on istudes varbaid kätega enda poole tõmmata või seista kandadel. Tasa-kaalu hoidmiseks toetuge millegi vastu.

4. Seiske seljaga seina poole. Kõigepealt kõverdage põlv, pange varbad vastu seina ja seejärel suruge kogu tald tugevasti vastu seina. Suruge jalga pahkluust, samal ajal talla sisekülge kergitades.

5. Seiske, jalad paralleelselt, teineteisest umbes 30 sentimeetri kaugusel. Kõverdage põlved, suruge jalgu kogu tallaga vastu

maad, tõstke varbad üles ja ajage need laiali.

6. Kui püsti seista ei saa, sirutage jalgu välja ja suruge kand endast eemale. Hoidke asendit mõni aeg. Seejärel sirutage tugevalt varbaid, eriti suurt varvast, ajage varbad laiali ja tõmmake neid enda poole.

7. Pange varbad vastu seina. Kõverdage põlve. Suruge kogu tald tugevasti vastu seina, eriti suurvarba piirkond. Tõstke jalga pahkluust, kergitades jala sisekülge.

8. Kui ei ole võimalik püsti tõusta, sirutage jalgu välja ja suruge kanda endast eemale. Sirutage tugevasti varbaid, eriti suurvarba piirkonda. Ajage varbad laiali ja tõmmake neid sääre poole.

■ Võtmepunktid

Kõige parem on sirutusharjutusi teha paljajalu. Hoidke asendit 20–30 sekundit või niikaua, kuni kramp kaob. Hingake ühtlaselt. Pange tähele, kuidas suurvarba piirkonna vastu maad surumine põlavõlvi tõstab – see on kõige olulisem põlavõlvi tugevdamisel.

Säärelihaste krampe leevendab ka harjutus, mida saab hõlpsasti teha, seistes näoga seina poole, umbes 70 cm kaugusel, toetades kätega vastu seina ja lähendades kanda tõstmata ülakeha seinale. Venitusseisu säilitage 10 sekundit, korrates seda 5–10sekundise intervalli järel 4–5 korda.

Allikas: kliinik.ee

EMOX®

Naprokseen 100 mg/g geel

JAHUTAV LEEVENDUS VALULE JA PÕLETIKULE!

Käsimüügiravim valu paikseks leevendamiseks pehmete kudede valulike ja põletikuliste seisundite korral.

Koostises olev mentool annab nahal külmatunde ja soodustab toimeaine imendumist põletikukoldesse

LEEVENDADES PÕLETIKKU JA VALU.

4–5 korda ööpäevas
Sobib kasutamiseks alates 3. eluaastast

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infolehte. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekriga.

Turustaja Eestis: PharmaSwiss Eesti OÜ

BEST ROOF

**SUPER-
PAKKUMINE!**

Telli uus katus,
saad vihmaveesüsteemi **POOLE HINNAGA!***

Kiirusta! Pakkumine kehtib 2.-31. mai.

- **TERASKATUSED**
- **VIHMAVEESÜSTEEMID**
- **KANDVAD PROFIILID**
- **LISATARVIKUD**
- **TURVATOOTED**

Tel 529 0177
myyk@bestroof.ee

www.bestroof.ee

TRANSPORT ÜLE EESTI • JÄRELMAKSU VÕIMALUS

* Pakkumine kehtib kandilisele vihmaveesüsteemile, kui tellite vähemalt 120 m² profiilplekki koos aluskatte, lisaplekkide ja kruvidega.